

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: **Wojciech Jerzy Muszyński**
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Dyplom magistra historii – Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego (1998); opiekun naukowy i promotor pracy magisterskiej: prof. dr hab. Tomasz Wituch, za pracę „Propaganda Narodowych Sił Zbrojnych i ich zaplecza politycznego w latach 1939–1945”, recenzent Jerzy Ślaski. Praca ukazała się drukiem pt. *W walce o Wielką Polskę. Propaganda zaplecza politycznego Narodowych Sił Zbrojnych w latach 1939–1945* (Biała Podlaska–Warszawa 2000).

Dyplom doktora nauk humanistycznych w dziedzinie historii – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (2010); opiekun naukowy i promotor pracy doktorskiej – prof. dr hab. Jan Żaryn, za pracę „Powstanie i działalność środowiska politycznego Organizacji Polskiej w latach 1934–1944”. Recenzentami byli prof. dr hab. Jan Wysocki i prof. dr hab. Tadeusz Wolsza. Dysertacja ukazała się drukiem pt. *Duch Młodych. Organizacja Polska i Obóz Narodowo-Radykalny w latach 1934–1944. Od studenckiej rewolty do konspiracji niepodległościowej* (IPN, Warszawa 2010).

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

Pracownik naukowy Instytutu Pamięci Narodowej (Oddział IPN w Warszawie) od marca 2006 r. do chwili obecnej na etacie naukowym i stanowisku głównego specjalisty w Biurze Badań Historycznych (Referat Badań Naukowych).

Od 2020 r. stale współpracuję z Instytutem Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego J. Paderewskiego w Warszawie jako autor haseł w *Słowniku Biograficznym Polskiego Katolicyzmu Społecznego* oraz *Słowniku Biograficznym Polskiego Obozu Narodowego* (byłem także recenzentem wydawniczym tomu 2 tego wydawnictwa w roku 2022). Jestem też autorem haseł rzeczowych w *Encyklopedii Ruchu Narodowego* wydawanej przez IDMN oraz w projekcie „Encyklopedia Białych Plam” (2000–2006).

W latach 2003–2019 pełniłem funkcję redaktora naczelnego periodyku „Glaukopis”, który od 2017 r. jest wydawnictwem naukowym punktowanym na liście MEiN z liczbą 70.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.

Moim głównym polem badawczym jest historia polskiego ruchu narodowego w XX wieku, zarówno w zakresie myśli politycznej i przemian ideowych, jak i rozwoju struktur organizacyjnych oraz biografistyki jego działaczy. Moim największym osiągnięciem, stanowiącym istotny wkład w rozwój wiedzy historycznej, jest biografia polityczna *Bolesław Piasecki 1915–1944. Początki drogi*. Jestem jedynym autorem wyżej wymienionej monografii i mój wkład wynosi 100%. Praca ukazała się w 2023 r. nakładem Wydawnictwa Instytutu Pamięci Narodowej. Recenzentami wydawniczymi byli: dr hab. Wojciech Turek, prof. dr. hab. Tomasz Sikorski i dr Kazimierz Krajewski.

Omówienie treści monografii

Bolesław Piasecki należy do najbardziej kontrowersyjnych postaci w historii Polski XX wieku. Pierwsze dwie dekady jego aktywności politycznej obejmujące okres II Rzeczypospolitej i II wojny światowej, którym poświęciłem monografię, wciąż pozostaje szerzej nieznana badaczom. Należy jednak podkreślić, że praca nie jest pełną biografią polityczną Bolesława Piaseckiego. Jego późniejsze losy stanowią przedmiot moich dalszych badań naukowych.

Ramy chronologiczne pracy wyznaczają lata 1915–1944. Cezurę otwierającą narrację wyznacza rok urodzenia Piaseckiego i należy uznać ją za umowny początek jego aktywności. Być może precyzyjniej byłoby przyjąć rok 1929 – początek działalności w Narodowej Organizacji Gimnazjalnej, czy rok 1931 – wstąpienie do Obozu Wielkiej Polski. Wówczas jednak poza zakresem moich rozważań pozostałoby dzieciństwo Piaseckiego, jego koligacje rodzinne, okres wczesnoszkolny, jakże istotny z punktu widzenia politycznego dojrzewiania. Druga cezura – rok 1944 – narzuca się sama. To moment aresztowania Bolesława Piaseckiego przez NKWD i oderwania od aktywności w podziemiu niepodległościowym. Zamknął się tym samym okres jego walki o wolną Polskę i deklarowanego otwarcie antykomunizmu. Ciągłość polityczno-organizacyjna z okresem międzywojennym została zerwana.

Życie i aktywność Bolesława Piaseckiego w latach 1934–1944 nierozzerwalnie wiązały się z polityką. Tytułowe początki drogi nawiązują do ponawianych trzykrotnie w tym okresie prób politycznego zaistnienia. Odnoszą się zarówno do debiutu w początkach lat 30. i

aktywności jako lidera Ruchu Narodowo-Radykalnego Falanga. Choć Piasecki był bez wątplenia postacią charyzmatyczną, nie odniósł sukcesu. Porażką zakończyła się także działalność konspiracyjna w okresie okupacji niemieckiej. Nie udało mu się wówczas odegrać znaczącej roli w polskim podziemiu niepodległościowym. Po raz trzeci spróbował swych sił w 1944 r., w tworzącym się podziemiu antykomunistycznym, ale i wówczas poniósł klęskę. Dopiero po II wojnie światowej, w warunkach sowieckiej dominacji nad Polską, Piasecki zdołał ugruntować sobie pozycję przywódcy niewielkiego, *quasi*-niezależnego ośrodka politycznego. W istocie działalność ta była koncesjonowana przez reżim i nie sposób uznać ją za samodzielną. Zagadnienie to należy już jednak do epoki powojennej i jako takie nie weszło w zakres tematyczny pracy.

W niniejszej książce odniosłem się do najbardziej kontrowersyjnych wątków pierwszych dwóch dekad życia i działalności Piaseckiego. W toku rozważań podjąłem próbę zweryfikowania prawdziwości „czarnej legendy”, którą owiany jest jego życiorys. Do powstania owych „mitów” przyczyniła się aktywność polityczna Piaseckiego w latach 30., a zwłaszcza antysemityzm ruchu narodowo-radykalnego, działalność bojówkarska i terrorystyczna, czy rzekoma próba zamachu stanu w 1937 r. Kwestie te omówiłem szczegółowo i zaprezentowałem szereg nowych, nieznanych dotąd ustaleń. O ile zatem bojówkarstwo i antysemityzm były faktem (choć Piasecki i jego ludzie zdecydowanie odżegnywali się od poglądów rasistowskich), to spekulacje o planach zamachu stanu i polskiej „nocy Św. Bartłomieja” nie znajdują potwierdzenia w dokumentach źródłowych.

Działalność Piaseckiego to także paradoksy – bo choć był on ideowo związany z obozem narodowym, stał się poniekąd politycznym romantykiem. Wywodząc się ze szkoły Romana Dmowskiego, wzorował się na Józefie Piłsudskim. Będąc antykomunistą, stał się zarazem pierwszym politykiem, który zdecydował się na współpracę z komunistami. W związku z tym chciałem odpowiedzieć na pytanie, czy przed II wojną światową więcej było w Piaseckim marzyciela czy realisty, politycznego buntownika czy konformisty.

Odpowiedź na te pytania okazała się zaskakująco prosta: był on elastyczny w poglądach i wyznawanej ideologii, której przyświecał jeden cel, a mianowicie zdobycie władzy. W istocie hasła i programy w niewielkim stopniu interesowały Piaseckiego, chyba że służyły pozyskaniu zwolenników, mających napędzać inicjowane przezeń polityczne struktury. Łatwo zmieniał organizacyjne szyldy i hasła, próbując zdobyć lepszą pozycję w wyścigu po władzę, zyskać realny wpływ na bieżące wydarzenia w Polsce.

W odniesieniu do okresu II wojny światowej próbowałem odpowiedzieć m.in. na następujące pytanie badawcze: czy istotnie, powodowany ambicjami, Bolesław Piasecki

planował porozumieć się z Niemcami w celu utworzenia rządu kolaboracyjnego w okupowanej Polsce? Okazało się, że istotnie brał to pod uwagę, lecz szybko (bo już w październiku 1939 r.) zrezygnował z tego pomysłu. Krytyki źródłowej nie wytrzymuje też twierdzenie, że sabotował scalenie Konfederacji Narodu ze strukturami Armii Krajowej. Staralem się ponadto szczegółowo zaprezentować realny wkład jego podkomendnych w działalność przeciwko Niemcom i Sowietom oraz sukcesy i porażki w tej walce.

Monografia ma zatem na celu zweryfikowanie dwóch funkcjonujących równolegle legend o Piaseckim: zarówno tej „czarnej”, skrajnie negatywnej, jak tej rzadziej eksponowanej, ale także obecnej, ukazującej go jako postać pozytywną, a nawet bohaterską. Tolerowanie w historiografii dwóch równoległych, skrajnie rozbieżnych, a wręcz wykluczających się narracji skutkuje pojęciowym chaosem, utrudniającym ostateczną ocenę wielu zjawisk z przeszłości. Analiza pierwszych dwóch dekad życia Piaseckiego i jego dokonań w tamtym czasie umożliwiła stwierdzenie, że o ile lata przedwojenne, charakteryzujące się przemocą i antysemityzmem, trudno uznać za epizod chwalebny w biografii Piaseckiego, to okres okupacji niemieckiej można uznać bez przesady za heroiczny czas w jego życiorysie.

Bolesław Piasecki okazał się nie tylko zręcznym politykiem, ale także skutecznym w walce i dobrym dowódcą. Świadczyły o tym bez wątpienia pochlebne pod jego adresem opinie oficerów polskiej partyzantki na Nowogródczyźnie. Potwierdzał to także mało znany fakt, że został odznaczony przez gen. Aleksandra „Wilka” Krzyżanowskiego Orderem Wojennym *Virtuti Militari* za walki jego batalionu w operacji Ostra Brama w lipcu 1944 r. Piasecki zainicjował ponadto bezwzględną akcję (często sprzeczną z rozkazami KG AK) likwidowania sowieckich oddziałów dywersyjnych na ziemiach polskich, którą jego podkomendni przeprowadzili na Białostoczyźnie i Nowogródczyźnie. Nie udało się natomiast potwierdzić pogłosek o rzekomych akcjach, w których Uderzeniowe Bataliony Kadrowe mordowały ukrywających się Żydów, co jak wskazywali niektórzy biografowie (np. przedwojenny członek Bund-u Leon Blit) mogło być konfabulacją części politycznych adwersarzy Piaseckiego po 1945 r.

W pracy przyjąłem układ chronologiczno-rzeczowy. Książka składa się z pięciu części zasadniczych podzielonych na 24 rozdziały tematyczne. Odpowiadają one chronologicznie okresom życia i działalności Piaseckiego. Ten sposób prowadzenia narracji wydawał się najwłaściwszy z uwagi na szeroki obszar badawczy oraz konieczność zaprezentowania kontekstu opisywanych wydarzeń.

Część pierwsza, zatytułowana *Działacz*, obejmuje lata 1915–1934 i traktuje o dzieciństwie i początkach zaangażowania politycznego. Są tu zatem rozważania o pierwszych

szkolnych fascynacjach myślą Romana Dmowskiego, drodze do stworzenia pierwszej własnej broszury skierowanej do młodego pokolenia polskich nacjonalistów, a będącą niczym innym, jak wykładnią ideologii samego Piaseckiego. Na okres ten przypada także aktywność w szeregach Obozu Wielkiej Polski, stopniowy awans w strukturach młodzieży narodowej, udział w działalności Obozu Narodowo-Radykalnego, aresztowanie i pobyt w obozie odosobnienia w Berezie Kartuskiej.

Druga część – *Kolega kierownik* – dotyczy okresu lat 1935–1936, gdy Piasecki zdecydował się na oficjalne rozpoczęcie samodzielnej aktywności politycznej. To także moment formułowania pierwszego programu politycznego Ruchu Narodowo-Radykalnego, formowania struktur i modelu organizacyjnego w warunkach nielegalnej (z punktu widzenia rządzących) działalności. Jego rola jako przywódcy była nie do przecenienia – Falanga powstała i funkcjonowała dzięki jego zaangażowaniu i determinacji. Innymi słowy: była jego organizacją i dążyła do realizacji koncepcji programowych przez niego sformułowanych. Istotnym jednak było to, że w warstwie ideowej nie czerpała natchnienia od obcych prądów politycznych – Włoch, Niemiec czy Hiszpanii. Program RNR był tworem Piaseckiego i jego najbliższych akolitów i odróżniał się od wszystkich młodo-nacjonalistycznych nurtów Europy lat 30. Jego charakterystycznym elementami, poza wspomnianym wyżej antysemityzmem, było odrzucenie rasizmu oraz podkreślanie silnego związku z wiarą katolicką.

Część trzecia zatytułowana *Wódz* to rok 1937. Opisuje w nim „Falangę”, która stała w tym czasie u szczytu swojej potęgi, a on sam w oczach zwolenników uchodził niemal za męża opatrnościowego i przyszłego przywódcę nowej Polski. Pod komendą Piaseckiego organizacja prowadziła ożywioną działalność propagandową i formacyjną – wówczas też doszło do wielu aktów o charakterze terrorystycznym. W tym samym czasie, z jego inicjatywy, zawarto porozumienie z prawicową częścią obozu sanacyjnego. Rozpad tego sojuszu po kilku miesiącach, po części z winy samego Piaseckiego, spowodował stopniową dezintegrację jego ruchu zakończoną rozwiązaniem struktur latem 1939 r.

Część czwarta to już wojna i początek okupacji niemieckiej. Zostały w niej opisane losy Piaseckiego, począwszy od udziału w kampanii wrześniowej, próby kontaktów z Niemcami w pierwszych tygodniach okupacji, następnie aresztowanie przez gestapo i nieoczekiwane uwolnienie, a na przejściu do głębokiej konspiracji zakończywszy. Wbrew dotychczasowym twierdzeniom historyków Piasecki nie uczestniczył w próbach kolaboracji znanych jako tworzenie Narodowej Organizacji Radykalnej (zresztą jak udało mi się ustalić faktycznie organizacja ta nosiła nazwę Narodowa Partia Radykalna). W kolejnych rozdziałach został zaprezentowany udział Piaseckiego w powstaniu Konfederacji Narodu, co zakończyło się

przejęciem przez niego tej organizacji, dalej jej rozwój liczebny, prasa i propaganda oraz kwestie ideologiczne, na które miał on decydujący wpływ.

W ostatniej części piątej – *Komendant* – przedstawiającej okres 1942–1944, omówiony został proces formowania pionu wojskowego Konfederacji Narodu – „Uderzenia” oraz akcji bojowych. Zostały omówione kwestie organizacyjne oraz sprawy związane ze scaleniem z AK. Omówieniu meandrów tych negocjacji, został poświęcony jeden z obszerniejszych rozdziałów pracy. Dwa kolejne rozdziały tej części opisują działania bojowe partyzantki „Uderzenia” na Białostocczyźnie i Nowogródzczyźnie, w dużej części odbywającą się z udziałem i pod dowództwem Piaseckiego. Ostatni z rozdziałów omawia jego udział w walkach o Wilno oraz przedostanie się pod Warszawę, gdzie został aresztowany przez NKWD w listopadzie 1944 r.

Praca została oparta na szerokiej kwerendzie naukowej w 18 placówkach archiwalnych, począwszy od Archiwum IPN, które jak dotąd nie były eksplorowane pod tym kątem. Znalazły się wśród nich także instytucje zagraniczne, jak US National Archives w Maryland, Stanford Institution Archives i in. Książka wnosi szereg nieznanych dotąd ustaleń badawczych, m.in. demystyfikuje naturę kontaktów Bolesława Piaseckiego z Niemcami na początku okupacji, dostarcza nowych informacji nt. jego kontaktów z otoczeniem Józefa H. Retingera, czy jego udział w początkach konspiracji antysowieckiej tworzonej przez zdemobilizowanych żołnierzy AK. Za ważne uważam też ustalenia dotyczące tworzenia przez Piaseckiego ruchu partyzanckiego na Białostocczyźnie i odniesione przez niego na tym polu sukcesy. Istotnym novum są ponadto informacje o konflikcie między Piaseckim a otoczeniem gen. Stefana „Grota” Roweckiego na podstawie materiałów archiwalnych, które udało mi się odnaleźć, a także bliskich kontaktów łączących Konfederację Narodu z organizacjami Muszkieterzy oraz „Wachlarz”. Pracę zamyka obszerny aneks, zawierający ważne także dla dziejów ZWZ/AK dokumenty dotyczące Piaseckiego, m.in. jego list do gen. „Grota” oraz list „Grota” do Piaseckiego, które dotychczas nie funkcjonowały w obiegu naukowym i rzucają nowe światło na ich wzajemne kontakty oraz polityczną aktywność Komendanta Głównego AK w czasie akcji scaleniowej.

Dorobek naukowy

Publikacje mojego autorstwa, które poniżej omawiam, dotyczą trzech nurtów moich zainteresowań badawczych. Wszystkie mieszczą się jednakże w ramach szeroko pojętej historii Polski XX wieku (po 1914 roku). Wyniki swoich badań prezentowałem zarówno w formie szczegółowych studiów poświęconych biografii przedstawicieli polskiej sceny politycznej, mniejszym strukturom organizacyjnym bądź konkretnym wydarzeniom, jak obszerniejszych

syntez monograficznych dotyczących funkcjonowania poszczególnych organizacji w szerszej perspektywie czasowej.

Nurt pierwszy zainteresowań badawczych: Podziemie niepodległościowe (1939–1956)

Najważniejszą publikacją z tego zakresu tematycznego, której byłem współautorem (wraz z dr. Mariuszem Bechtą), jest monografia pt. *Przeciwko Pax Sovietica. Narodowe Zjednoczenie Wojskowe i struktury polityczne ruchu narodowego wobec reżimu komunistycznego 1944–1956* (IPN, Warszawa 2017). Powojenne szeregi NZW, którym poświęcono wyżej wymienioną pracę, liczyły około 40 tys. członków, w związku z czym była to druga po Zrzeszeniu Wolność i Niezawisłość struktura konspiracyjna w Polsce powojennej. Mój wkład polegał na szerokiej kwerendzie archiwalnej poza granicami Polski oraz opracowaniu pięciu z ośmiu rozdziałów stanowiących główny korpus książki i wynosi 50%.

Praca prezentuje nowatorskie ustalenia badawcze, a także podsumowuje i weryfikuje funkcjonujące w obiegu naukowym informacje na temat podziemia narodowego w latach 1944–1956. Podstawę źródłową monografii stanowią dokumenty zdeponowane w osiemnastu instytucjach archiwalnych w Polsce i poza granicami, m.in. na Ukrainie, w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, a także znacznie trudniej dostępnych zbiorach prywatnych. Jednak kluczowe dla poczynionych ustaleń okazały się bogate zbiory Archiwum IPN, zarówno w Warszawie, jak i dziesięciu oddziałach terenowych instytutu.

Wraz ze współautorem dokonałem podziału opisywanego tematu w taki sposób, że ja zająłem się badaniem ogólnopolskich struktur kierowniczych Narodowego Zjednoczenia Wojskowego i Stronnictwa Narodowego, natomiast dr Bechta strukturami terenowymi i lokalnymi. Z uwagi na fakt, że okres II wojny światowej zapoczątkował formowanie się podziemia narodowego i zaktywizował osoby zaangażowane później w konspiracji antykomunistycznej merytorycznie wprowadzenie do tematu zawarłem w rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Polityczne i zbrojne struktury podziemia narodowego 1939–1944*. Rozdział drugi: *Rok 1945* poświęciłem omówieniu warunków nowej okupacji i okolicznościom powstania NZW. Poruszyłem takie zagadnienia, jak: odbudowa struktur podziemnych i aktywność organizacji współpracujących ze Stronnictwem Narodowym, np. narodowego harcerstwa i Komitetu Ziemi Wschodnich. W dalszej części opisałem proces tworzenia Komendy Głównej NZW oraz przybliżyłem cele, które stawiały przed sobą struktury zbrojne i polityczne.

W rozdziale trzecim dokonałem analizy stosunków między strukturami NZW a innymi organizacjami podziemia antykomunistycznego (głównie WiN), które często prowadziły do

konfliktów i wzajemnych ataków. Scharakteryzowałem także propagandę podziemia narodowego, której nie udało się rozwinąć na szerszą skalę i w porównaniu z okresem 1939–1944 była nieporównywalnie słabsza. Istotne w kontekście działalności NZW były nieudane próby legalizacji SN, co zmusiło lokalnych liderów ruchu narodowego do pozostania w konspiracji, choć w 1945 r. wielu liczyło, że będą mogli prowadzić działalność jawną (podobnie jak PSL). Przeanalizowałem także stosunek dowódców struktur NZW i SN do amnestii 1947 r., która w dużej mierze przyczyniła się do rozbitcia ogólnopolskiej struktury obu organizacji przez aparat bezpieczeństwa. W osobnym rozdziale omówiłem także masło zbadany dotąd temat symboliki i odznak podziemia narodowego. Autorem rozdziałów od czwartego do szóstego jest dr Bechta.

Rozdział siódmy obejmuje to dzieje konspiracji narodowej na kresach południowo-wschodnich, tj. we Lwowie. Na tym terenie struktury narodowe funkcjonowały do drugiej połowy 1946 r. o czym świadczył lokalny tygodnik „Słowo Polskie”, który ukazywał się regularnie (co tydzień, następnie co dwa tygodnie) do sierpnia 1946 r. Część lwowskich konspiratorów założyła organizacje na Pomorzu Gdańskim. W rozdziale ósmym opisałem metody śledcze, którym Urząd Bezpieczeństwa poddawał schwytanych członków narodowej konspiracji. Podjąłem ponadto temat pokazowych procesów sądowych, w tym rozprawę przeciwko Adamowi Doboszyńskiemu i specyficzny rodzaj „wymiaru sprawiedliwości” jakim były sesje wyjazdowe Wojskowych Sądów Rejonowych dotyczące ludzi związanych ze strukturami terenowymi NZW i SN. Wydaje się, że publikacja ta pozwoliła zweryfikować wiele obiegowych i nie zawsze prawdziwych opinii na temat powojennego ruchu narodowego, a przede wszystkim odmitologizować działalność powojennej konspiracji narodowej tworzoną przez dekady przez komunistyczną propagandę ale także entuzjastów tego ruchu politycznego.

Przeciwko Pax Sovietica jako pierwsza pełna monografia konspiracji ruchu narodowego po II wojnie światowej spotkała się ze sporym i w większości pozytywnym odzewem czytelników, czego dowodem było przyznanie współautorom nagrody „Książka Historyczna Roku 2018 im. prof. Oskara Haleckiego” w kategorii plebiscyt czytelników na najlepszą monografię naukową. Można powiedzieć, że wokół książki powstała nawet pewna wrzawa publicystyczna, która jednak dotyczyła wyłącznie poruszonej w niej sprawy udziału partyzantki NZW w pacyfikacji wsi ukraińskiej Wierzchowiny w 1945 r. Pisali na ten temat Grzegorz Motyka, *Prawda niepełna*, „Polityka” (2017), nr 43 (3133) oraz Arkadiusz Karbowski, *Książka „Przeciwko Pax Sovietica” / Spór o masakrę w Wierzchowinach. Mord obciąża NSZ*, „Historia Do Rzeczy” 2017, nr 12 (58) – któremu odpowiedział Mariusz Bechta *Wierzchowiny – historia do rewizji*, „Historia Do Rzeczy” 2018, nr 2 (60). Uwagi krytyczne do pracy w formie naukowej

przedstawił natomiast Mariusz Zajaczkowski *Wierzchowiny i NSZ. „Uwagi krytyczne na marginesie książki Mariusza Bechty i Wojciecha J. Muszyńskiego „Przeciwko Pax Sovietica. Narodowe Zjednoczenie Wojskowe i struktury polityczne ruchu narodowego wobec reżimu komunistycznego 1944–1956”*, „Dzieje Najnowsze”, Rocznik L (2018) nr 4, s. 281-298. https://rcin.org.pl/Content/72067/WA303_93735_A507-DN-R-50-4_Zajaczkowski.pdf Był to jedyny znany mi tekst polemiczny w formacie naukowym. Autor odniósł się jednak wyłącznie do sprawy pacyfikacji wsi Wierzchowiny, tj. części którą napisał współautor, i nie zgłaszał żadnych konkretnych uwag krytycznych do rozdziałów opracowanych przeze mnie.

Artykuły monograficzne

W swoich publikacjach wiele miejsca poświęciłem badaniom nad prasą konspiracyjną. Kontynuuję tym samym moje wczesne zainteresowania badawcze, zwieńczone pracą magisterską. W późniejszych latach starałem się zagadnienie to pogłębiać w kolejnych publikacjach.

The Polish Nationalists. The Mainly Theoretical Anti-Jewishness [w:] Golden Harvest or Hearts of Gold? Studies on the Wartime Fate of Poles and Jews, edited by M.J. Chodakiewicz, W.J. Muszyński and P. Styrna (Washington D.C., 2012). Artykuł ukazał się w pracy zbiorowej, w której redakcji miałem także swój udział (33%), a która została wydana przez oficynę wydawniczą Leopolis Press, działającą w ramach Institute of World Politics, szkoły wyższej w Washington DC i afiliowanej przy Boston University.

Artykuł miał charakter przekrojowy i dotyczył trzech epok: okresu międzywojennego, wojny i okupacji niemieckiej oraz pierwszych lat powojennych. Jego celem było ukazanie w sposób zniuansowany stosunku polskich narodowców do Żydów w trzech wspomnianych wyżej okresach. Rozpoczynając wywód od lat 30. XX w., opisałem antyżydowską ideologię polskich ugrupowań nacjonalistycznych, która mimo elementów wrogości wynikających głównie z przyczyn rywalizacji na polu gospodarczym, nie niosła w sobie elementów rasistowskich. Co więcej, rasizm niemiecki był odrzucony i potępiany przez zdecydowaną większość członków Stronnictwa Narodowego i ONR, którzy uznawali tę ideologię za wzory obce, niezgodne z nauczaniem Kościoła katolickiego i ustaleniami nauki.

Podejście to miało wyraźny wpływ na stosunek do narodowców do Żydów w okresie wojny, a przede wszystkim odporność tego środowiska na wszechobecną wówczas niemiecką propagandę antysemitką. W prasie podziemnej konspiracji narodowej można było znaleźć teksty krytyczne wobec Żydów, ale nie czerpały one inspiracji z propagandy okupanta. Od początku wojny narodowcy potępiali represje i ludobójstwo Żydów, publikowali informacje o

zbrodniach, demaskowali próby wciągnięcia do współdziałania w nich Polaków. Obnażali prowokacje, jakimi okupant starał się zantagonizować obie społeczności. Głównym źródłem, które wykorzystałem w artykule była konspiracyjna prasa podziemna w archiwach państwowych i prywatnych. Artykuł zamykają rozważania o problematyce żydowskiej w wydawnictwach podziemia powojennego. W tym czasie można powiedzieć, że narodowcy mimo pewnej dozy niechęci wynikającej z przeświadczenia o kolaboracji części Żydów z reżimem komunistycznym, nie stosowali zasady odpowiedzialności zbiorowej i nie obciążali winą za tego rodzaju przypadki całej społeczności uratowanej z Holocaustu.

Charakterystyka prasy konspiracyjnej Obszaru Centralnego WiN w latach 1945–1947 – organy centralne oraz przegląd czasopism terenowych [w:] Obszar Centralny Zrzeszenia WiN 1945–1947, red. Tomasz Łabuszewski (IPN, Warszawa 2018, ss. 207–232). Artykuł zawiera zestawienie i charakterystykę tytułów prasy konspiracji poakowskiej ukazującej się na Mazowszu, Lubelszczyźnie i Białostocczyźnie, a wydawanej przez struktury, które podporządkowały się Zarządowi Głównemu WiN. Szczegółowo opisałem w nim trzy centralne organy WiN, które ukazywały się w Warszawie: „Wolne Słowo”, „Polskie Słowo” oraz „Honor i Ojczyzna”. Fenomenem był fakt, że publikacje te redagowały osoby reprezentujące biegunowo odległe światopoglądy: Kazimierz Czarnocki, przedwojenny działacz „Falangi”, mjr cc. Stanisław Sędziak – oficer AK/WiN uważający się za liberalnego demokratę, Roman Goldman, przedwojenny działacz Związku Nauczycielstwa Polskiego i Stronnictwa Demokratycznego oraz Stanisław Lubuska – pepesowiec i działacz Klasowych Związków Zawodowych ze Lwowa. Tak wąski, czteroosobowy zespół redakcyjno-drukarski był efektem konieczności zachowania ścisłej konspiracji. Mimo różnic światopoglądowych wydawców, wspomniane czasopisma WiN były spójne treściowo i nie widać na ich łamach oznak sporów ideowych czy polemik. W artykule wyczerpująco omawiam treść wszystkich wymienionych czasopism, ukazując poruszaną w nich problematykę.

Ponadto przed obroną doktoratu napisałem i opublikowałem dwa artykuły monograficzne o prasie podziemnej XII Okręgu NSZ do 1944 r., a także gazetkach wydawanych przez lokalne struktury NSZ w Wołominie w tym samym czasie.

Artykuł monograficzny *Podziemie narodowe a komuniści w latach 1939–1945 – zarys problematyki [w:] Polskie wizje i oceny komunizmu (1917–1989), red. B. Szlachta, R. Łatka, Kraków 2020.* Opisałem w nim antykomunistyczną działalność ruchu narodowego, przede wszystkim NSZ w okresie okupacji niemieckiej, na polu propagandowym i w czynnej walce zbrojnej przeciwko grupom dywersyjnym i bandom rabunkowym na terenie Kielecczyny i Lubelszczyzny. Wykazałem, że radykalny język propagandy antykomunistycznej często

pozostawał w sprzeczności z inercją partyzantki NSZ, której działalność przeciwko komunistom była raczej reaktywna i często spóźniona.

Po obronie doktoratu w 2010 r. uczestniczyłem w 11 ogólnopolskich konferencjach naukowych poświęconych szeroko pojętej tematyce polskiego podziemia niepodległościowego w latach II wojny światowej i okresie powojennym.

Byłem redaktorem naukowym trzech tomów studiów ukazujących działalność podziemia narodowego przeciwko Niemcom i komunistom w okresie II wojny światowej; przebieg i skutki komunistycznych amnestii lat 1945 i 1947 oraz serię procesów pokazowych o łamanie tzw. praworządności socjalistycznej w latach 1956–1957. Kolejną pozycją pod moją współredakcją to słownik biograficzny strat ruch narodowego w latach 1939–1955 (współred. J. Mysiakowska-Muszyńska). Mój wkład to 50%.

Byłem również współredaktorem zbiorów archiwaliów organizacyjnych podziemia narodowego: były to dwa tomy *Narodowe Siły Zbrojne. Dokumenty 1942–1944*, Warszawa 2010 i 2015 (mój wkład to 30%) oraz obszernej antologii publicystyki prasy konspiracyjnej lat wojny i okresu powojennego pt. „*Żeby Polska była polska*” (współred.: M.J. Chodakiewicz). Mój wkład to 50%. Redagowałem i wydałem drukiem osiem relacji, wspomnień i dokumentów, z których w jednym przypadku była to publikacja opracowana wspólnie z prof. dr. hab. Grzegorzem Berendtem.

Recenzje naukowe

K. Kaczmarski, *O Wielką Polskę na wojennym wychodźstwie. Stronictwo Narodowe wobec rządu gen. W. Sikorskiego (1939–1943)*, Rzeszów 2012, „Dzieje Najnowsze” (2015) z. 2, s. 191–196.

Piotr Gontarczyk, *Polska Partia Robotnicza. Droga do władzy (1941–1944)*, „Glaukopis”, 2006, nr 4, s. 276–279.

Leszek Pietrzak, *Antykomunistyczne podziemie zbrojne na terenie Inspektoratu Puławy 1944–1956*, „Glaukopis”, 2012, nr 25–26.

Żydokomuna – czyli jak nie powinno się pisać książek historycznych (rec. książki Pawła Śpiewaka, *Żydokomuna*, Warszawa 2012), „Glaukopis”, 2012, nr 25/26, s. 121–132.

Pośród publikacji o charakterze przyczynkarskim opublikowałem szereg haseł biograficznych i rzeczowych w słownikach biograficznych i encyklopediach:

Słownik biograficzny polskiego obozu narodowego, IDMN, Warszawa, t. 1 (2020), t. 4 (2022): trzy hasła biograficzne, a ponadto byłem autorem recenzji wydawniczej i korekty merytorycznej pełnej zawartości całego tomu 2 (2021) tegoż słownika.

Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego, IDMN, Warszawa, t. 1 (2020) i t. 2 (2021) – dwa hasła biograficzne.

Słownik Biograficzny Adwokatów Polskich, t. 3, red. A. Redzik, Warszawa 2018 – dwa hasła biograficzne, z których jedno wspólnie z dr. M. Zaborskim (mój udział w tym hasle wynosił 50%).

Konspiracja i opór społeczny w Polsce. Słownik biograficzny, IPN Warszawa, t. 2 (2004): t. 4 (2007): t. 5 (2010): łącznie 6 haseł biograficznych, w tym jedno wspólnie z dr. hab. M. Gałęzowskim (mój udział wynosił 50%).

Encyklopedia Białych Plam, t. 1–20, Radom 2001–2006: łącznie 20 haseł biograficznych i rzeczowych, w tym jedno wspólnie z dr. S. Bojemskim (mój udział 50%).

Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny, t. 1, red. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010. Łącznie 22 hasła biograficzne, w tym jeden biogram wspólnie z dr. R. Sierchułą i jeden z dr. hab. M. Gałęzowskim.

Drugi nurt zainteresowań badawczych: Polskie drogi do niepodległości (1914–1919) i życie polityczne II RP

W ramach tego nurtu najczęściej uwagi poświęciłem problematyce polskich formacji zbrojnych w Rosji i ich zmagania na frontach I wojny światowej oraz przeciwko bolszewikom w latach 1914–1920. Do najważniejszych publikacji na ten temat zaliczam bogato ilustrowane wydawnictwa monograficzno-albumowe:

Białe Legiony 1914–1918. Od Legionu Puławskiego do I Korpusu Polskiego, IPN, Warszawa 2018, s. 447.

Białe Legiony przeciwko bolszewikom. Polskie formacje w Rosji 1918–1920, IPN, Warszawa 2019, s. 480.

Józef Dowbor-Muśnicki 1897–1937 (współaut. dr Rafał Sierchuła), IPN, Warszawa 2019, s. 256. Mój wkład 30% polegał na kwerendzie archiwalnej, zebraniu materiału części ilustracyjnego oraz opracowaniu wydarzeń z lat 1914–1918.

Józef Haller 1873–1960 (współaut. dr hab. Krzysztof Kaczmarski i dr Rafał Sierchuła) IPN, Warszawa 2017, s. 392. Mój wkład 33% polegał na opracowaniu okresu od młodości Hallera do roku 1918, zebranie materiału ilustracyjnego.

Wśród publikacji dotyczących dziejów ruchu narodowego chciałbym wymienić wydawnictwo monograficzno-albumowe *Architekt Wielkiej Polski. Roman Dmowski 1867–1939*, IPN, Warszawa 2018, s. 398 (współautorka dr J. Mysiakowska-Muszyńska – mój udział

50%). Album był ilustrowanej biografii Dmowskiego i ukazał się w serii wydawniczej IPN „Ojcowie Niepodległości” z przedmową Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Artykuły monograficzne

Między geopolityką a ideologią. Polski ruch narodowy w II Rzeczypospolitej wobec komunizmu i komunistów – zarys problematyki na przykładzie Warszawy [w:] *Komuniści w przedwojennej Warszawie*, red. E. Kowalczyk, IPN, Warszawa 2014. Tekst omawia zdawałoby się temat oczywisty, który został już wcześniej zbadany przez naukowców i posiada obfitą literaturę. W rzeczywistości jednak, gdy przystąpiłem do kwerendy, okazało się, że tak nie było. Historycy opisując ideologię przedwojennego ruchu narodowego, tak mocno koncentrowali się na problematyce antyżydowskiej, że często ich uwadze umykał antykomunizm SN, ONR lub Falangi. Teksty stanowi syntetyczne podsumowanie antykomunistycznej ideologii i działalności ruchu narodowego lat 30.

Narodowcy w ruchu związkowym II RP. Geneza, działalność i znaczenie Zjednoczenia Zawodowego „Praca Polska” (1925–1939) [w:] *Narodowa Demokracja XIX–XXI wiek. Dzieje ruchu politycznego. Księga Pamiątkowa poświęcona pamięci Profesora Romana Wapińskiego (1931–2008)*, t. 2, red. T. Sikorski, A. Wątor, Toruń 2012, s. 198–214.

Obóz Narodowo-Radykalny i Organizacja Polska – zarys działalności przedwojennej (1933–1939) [w:] *Obóz Narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, IPN Warszawa 2010, s. 11–32.

Szczerbiec Chrobrego i symbolika polskiego ruchu narodowego w latach 1926–1939 (współaut. R. Dobrowolski), „Glaukopis”, 2011–2012, nr 23–24. Mój wkład to 50%. Artykuł jest pochodną moich zainteresowań falerystyką i symboliką polskich ugrupowań politycznych II RP.

Tradycja jagiellońska a polski Obóz Narodowy w XX w. (współautor. M.J. Chodakiewicz), „Glaukopis”, 2009, nr 13/14, s. 40–50. Mój wkład to 50%.

Rzeczpospolita Korporancka. Działalność i oblicze ideowe (współautor J. Persa), „Glaukopis”, 2003, nr 1, s. 7–60. Mój wkład to 50%.

Redakcje dokumentów i wspomnień

Działalność sowieckich »doradców« przy Wojewódzkim Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Białymstoku w latach 1944–1947. Relacja z archiwów wywiadu USA, „Glaukopis”, 2013, nr 28, s. 170–190 (współred. P. Łapiński). Mój wkład to 50%.

Najemnicy Stalina. „Dąbrowszczacy” w wojnie domowej w Hiszpanii, „Glaukopis”, 2017, nr 35, s. 7-61.

Sprawozdanie z ruchu komunistycznego i anarchistycznego za czas od 1 I do 31 XII 1937, „Glaukopis”, 2014, nr 30 (współred. P. Juzwa), s. 263-359. Mój wkład to 50%.

Emilie J. Dillon, *Spotkania, rozmowy i korespondencja z Romanem Dmowskim*, „Glaukopis”, 2006, nr 5/6, s. 7-72.

Recenzje

»*W obronie niepodległości. Antykomunizm w II Rzeczypospolitej*«, oprac. J. Kloczkowski i F. Musiał, „Glaukopis”, 2009, nr 15-16, s. 428-430.

Mariusz Bechta, *Narodowo Radykalni. Obrona tradycji a ofensywa narodowa na Podlasiu w latach 1918-1939*, „Glaukopis”, 2006, nr 4, s. 289-292.

Muszyński W.J., Mysiakowska-Muszyńska J., »*Życie i śmierć dla narodu! Antologia myśli narodowo-radykalnej z lat trzydziestych XX wieku*, red. Arkadiusz Meller, Patryk Tomaszewski, *Glaukopis*, 2009, nr 17-18, s. 308-310. Mój wkład to 50%.

Badając omawianą tematykę uczestniczyłem w dwóch międzynarodowych konferencjach naukowych odbywających się w Waszyngtonie DC i Mińsku Białoruskim:

The 9th Annual Kościuszko Chair of Polish Studies Spring Symposium (2019), *The Institute of World Politics* (Washington D.C.): *For the Entente's Cause in Tsarist Uniforms: Polish Military Formations in Tsarist Russia During WWI (1914-1918)*.

Międzynarodowa konferencja naukowa organizowana przez Związek Polaków na Białorusi i niezależne środowiska historyczne na Białorusi pt. „General Józef Dowbor-Muśnicki i I Korpus Polski. Rola i znaczenie w historii Polski i Białorusi”, Mińsk Białoruski, 29 września 2018 r. Wystąpienie: *Walki I Korpusu Polskiego przeciwko bolszewikom, styczeń – marzec 1918 r.*

Ponadto byłem autorem haseł encyklopedycznych i słownikowych dotyczących wydarzeń i życiorysów działaczy politycznych w ramach kilku projektów wydawniczych:

Encyklopedia Ruchu Narodowego. Organizacja, wydarzenia, pojęcia, red. K. Kawęcki, IDMN-Neriton, Warszawa: t. 1 (2022), t. 3 (2023): łącznie cztery hasła rzeczowe.

Encyklopedia katolicka, t. XVIII, KUL, Lublin 2013: jedno hasło rzeczowe.

Encyklopedia Białych Plam, Polwen, t. 1-20, Radom 2000-2006: łącznie osiemnaście haseł biograficznych i rzeczowych.

Byłem ponadto współautorem przekrojowej monografii popularno-naukowej: „*Polska dla Polaków!*”. *Kim byli i są polscy narodowcy*, Zysk i Ska, Poznań 2016, s. 560 (współautorzy

M.J. Chodakiewicz i J. Mysiakowska-Muszyńska). Mój wkład to 50%. Praca w formie syntetycznej opisywała historię ruchu narodowego od jego początków do współczesności.

Nurt trzeci zainteresowań badawczych: Polska 1944–1989

W ramach tej szerokiej problematyki koncentrowałem się na wybranych aspektach takich jak życie społeczne i codzienne w powojennej Polsce, a także dzieje opozycji demokratycznej i „drugiego obiegu” wydawniczego w PRL.

Do najważniejszych moich publikacji z tego nurtu należy zapoczątkowana w 2015 r. seria wydawnicza IPN edycji źródeł do okresu Polski po II wojnie światowej:

Polska pod reżimem komunistycznym. Sprawozdanie o sytuacji w kraju 1944–1949 (współred. J. Mysiakowska-Muszyńska), IPN, Warszawa 2015, s. 368. Mój wkład to 50%.

Polska pod reżimem komunistycznym. Rok 1945. Anatomia okupacji kraju w raportach cywilnych i wojskowych instytucji Rządu RP na Wychodźstwie (współred. J. Mysiakowska-Muszyńska), IPN, Warszawa 2023, s. 400. Mój wkład to 50%.

Oba tomy, które stanowią całość, powstały w oparciu o raporty władz RP na Wychodźstwie oraz stenogramy przesłuchań i relacji uciekinierów na Zachód. Zawarte w tomach dokumenty dotyczą okresu 1944–1949 i ukazują życie codzienne ludności, kwestie socjalno-bytowe, zdrowotne, czy grabieże sowieckie, zaś sprawy polityczne znalazły się tam na odległym planie.

Artykuły monograficzne

„Uwaga! Unia Nowoczesnego Humanizmu!”. *Sprawa politycznej dintojry nad Władysławem Brulińskim*, „Glaukopis”, 2012, nr 27, s. 86–101.

Liga Narodowo-Demokratyczna i jej rozpracowanie przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1957–1960 [w:] *Liga Narodowo-Demokratyczna (1957–1960). Dzieje nieznannej formacji niepodległościowej w PRL*, red. H. Klata, J. Żaryn, Warszawa 2013, s. 25–40.

Nurt narodowy w opozycji demokratycznej w PRL (1980–1989). Inicjatywy i środowiska w Warszawie [w:] *Warszawa niezłomna. Antysystemowe formy opozycji i oporu społecznego w stolicy (1980–1989)*, red. B. Noszczak, IPN, Warszawa 2013.

Bolesław Piasecki. Między grą o przetrwanie a ideowym konformizmem [w:] *Oblicza zdrady?*, red. Kazimierz Krajewski, IPN, Warszawa 2021.

Wstęp i redakcja naukowa tomu studiów: *W imię przyszłości Partii. Procesy o łamanie tzw. praworządności socjalistycznej 1956–1957. Artykuły*, IPN, Warszawa 2021.

Charakter przyczynkarski miały hasła biograficzne i rzeczowe w ramach projektów: *Encyklopedia Solidarności, Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 3, IPN, Warszawa 2019: jedno hasło rzeczowe.

Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956–1989, t. 2, „Karta”, Warszawa (2002): dwa hasła biograficzne.

Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Pomordowani – więźni – wygnani, t. 3, red. J. Myszor, Warszawa 2006: jedno hasło biograficzne.

Recenzje naukowe:

Bolesław Piasecki ofiarą postmodernistycznej rewizji historii (M. Kunicki, *Between the Brown and the Red. Nationalism, Catholicism, and Communism in 20th Century Poland: The Politics of Bolesław Piasecki*, Stanford 2012), „Glaukopis” (2014) nr 29, s. 162–191.

Międzynarodowe i ogólnopolskie konferencje naukowe:

The 4th Annual Kościuszko Chair of Polish Studies Spring Symposium (2014), The Institute of World Politics (Washington D.C., uczelnia afiliowana Boston University): *Bolesław Piasecki as the victim of post-modernist historical revisionism*.

The 11th Annual Kościuszko Chair of Polish Studies Spring Symposium (2021), The Institute of World Politics (Washington D.C.): *Bolesław Piasecki's game for life*.

Ogólnopolska konferencja naukowa IPN: *Oblicza zdrady*, Warszawa, 5 grudnia 2017 r.: *Bolesław Piasecki*.

Ogólnopolska konferencja naukowa IPN *Warszawa niepokonana (1980–1989). Antysystemowe formy oporu w stolicy*, Warszawa, 8–9 grudnia 2011 r.: *Nurt narodowy opozycji demokratycznej w PRL 1980–1989. Inicjatywy i środowiska w Warszawie*;

Ogólnopolska konferencja naukowa IPN w 150. rocznicę urodzin Romana Dmowskiego – Warszawa, 22 października 2014 r.: *Tradycja myśli Romana Dmowskiego w opozycji demokratycznej w latach 1976–1989*.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Jestem autorem dwóch monografii popularno-naukowych z dziedziny historii militarnej (wojskowości): *Błękitna Dywizja. Ochotnicy Hiszpańscy na Froncie Wschodnim 1941–1945*, Warszawa 2002, s. 80; *Toreadorzy Hitlera. Hiszpańscy ochotnicy w Wehrmachcie i Waffen SS*, Warszawa 2018, s. 288. Publikacje te opisują w sposób syntetyczny walki żołnierzy

hiszpańskiej 250 Dywizji Piechoty Wehrmachtu (tzw. Błękitnej Dywizji) na Froncie Wschodnim w latach 1941–1943 oraz oddziałów Luftwaffe i Waffen SS z lat 1944–1945. Książki koncentrują się na różnorodnych aspektach dotyczących szeroko pojętej historii militarnej, ale ukazują też jak Hiszpanie byli postrzegani przez polską prasę podziemną i ukazują kontakty między społeczeństwem polskim a żołnierzami hiszpańskimi podczas wojny. Ustalenia te są obszernie cytowane i doceniane przez badaczy hiszpańskich, np. ekspertów od tego tematu: Xose M. Nunes Seixas, *Eran Los Rusos Culpables...*, „Hispania. Revista Española de Historia” (2006) vol LXVI, nr 233, s. 374; Carlos Caballero Jurado, *La Division Azul. Historia Completa de los Voluntarios Espanoles de Hitler*, Madrid 2019, s. 177–178.

Ponadto do problematyki szeroko pojętej historii wojskowości zalicza się artykuł monograficzny: *The Polish Guards Companies of the U.S. Army After World War II*, „The Polish Review” (2012), Vol. 57, No. 4, s. 75–86. Artykuł opisuje powstanie i działalność Polskich Kompanii Wartowniczych przy armii amerykańskiej i brytyjskiej w okupowanej zachodniej części Niemiec w latach 1945–1968. Przez formacje te przeszło kilkadziesiąt tysięcy Polaków, głównie żołnierzy Brygady Świętokrzyskiej NSZ, uchodźców i byłych jeńców wojennych, którzy liczyli, że w razie ewentualnej wojny mocarstw zachodnich ze Związkiem Sowieckim umożliwi im to powrót do kraju z bronią w ręku. Istotnym był także fakt, że jakkolwiek istniały oddziały podobne do polskich ale sformowane z uchodźców z innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej (Bałtów, Czechów, Węgrów itp.), tylko Polacy byli uzbrojeni. Artykuł został oparty na nielicznych zachowanych wydawnictwach PKW oraz materiałach archiwalnych SHAEF (*Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force*) – amerykańskich sił ekspedycyjnych w Europie we Frankfurcie n. Menem.

Tym samym tematem zajmowałem się jako uczestnik międzynarodowej konferencji naukowej: *Polish American Historical Assotiation Annual Meeting 2012*, Chicago, USA, w ramach której wygłosiłem odczyt: “The First Ally. Polish Guard Companies after WW2”.

Problematyką historii wojskowości zajmowałem się przy okazji udziału w projekcie *Encyklopedia Białych Plam*, t. 1–20, Radom 2000–2006: łącznie osiem hasłem rzeczowych, w tym jedno wspólnie z dr. R. Sierchułą (mój udział 50%).

Do publikacji popularno-naukowych zalicza się artykuł *Guernika – mit zagłady i symbol propagandy*, „Glaukopis” (2007/2008) nr 9/10, s. 258–265.

Ponadto byłem autorem koncepcji i opracowania merytorycznego oraz zebrałem materiał ikonograficzny Wystawy Plenerowej IPN „Białe Legiony. Polskie formacje zbrojne w Rosji w latach 1914–1918” – wernisaż: Łazienki Królewskie 24 października 2018 r. (35 paneli ekspozycyjnych).

Jestem członkiem Rady Programowej Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Warszawie (od 2016 r.).

Warto też nadmienić, że jestem zarejestrowany na portalu naukowym Academia.edu, gdzie mam potwierdzonych ponad 300 cytowań w publikacjach naukowych polskich i zagranicznych.

Wygłosiłem cykl wykładów w Izbie Pamięci IPN przy ul. Strzeleckiej 6 w Warszawie dotyczących dziejów konspiracji w stolicy:

1. Warszawskie struktury konspiracji narodowej w latach 1939-1944 (15.06.2021)
2. Akcja Daniłowiczowska. Odbicie więźniów z aresztu Kriminalpolizei (15.11.2022)
3. Antykomunistyczna prasa konspiracyjna w Polsce w latach 1944-1947 (17.05.2022)

Zebrałem relację p. Ariela Johalomi (więźnia getta w Będzinie i Sosnowcu, następnie szeregu niemieckich obozów koncentracyjnych), którą przepisałem i wstępnie zredagowałem w wyniku czego, i przy współpracy Shewacha Weissa i Ryszarda Montusiewicza, ukazał się drukiem tom wspomnień pt. „Przeżyłem”, Będzin 2007.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

The Leadership Institute, Arlington Virginia USA, stypendysta (intern), udział w seminariach i wykładach dotyczących nauk politycznych, kwerenda archiwalna 1 września 15 grudnia 1999 r.

Virginia University, Charlottesville (USA), The Kościuszko Chair of Polish Studies, 1 czerwca-30 września 2002 r., staż naukowy – uczestnictwo w wykładach dotyczących historii i nauk politycznych i seminarium prof. M. J. Chodakiewicza, kwerenda archiwalna (National Archives i Stanford Institution Archives).

The Institute of World Politics (Washington DC), uczelnia afiliowana Boston University, 4 stycznia – 7 kwietnia 2012, staż naukowy, udział w wykładach i seminarium prof. M.J. Chodakiewicza oraz kwerenda archiwalna (National Archives).

Stypendysta Polonia Aid Foundation Trust w Londynie (PAFT) w 2015 r. – wsparcie finansowe związane z prowadzeniem kwerendy archiwalnej w Londynie.

Członek Zespołu Ekspertów MEiN ds. Opracowania Podstawy Programowej przedmiotu Historia i Teraźniejszość (2021).

Powołany na członka Zespołu ds. Opiniowania Wniosków o Nadanie Odznaczeń za Działalność Opozycyjną w PRL, funkcjonującego przy Kancelarii Prezydenta RP (2006–2010, ponownie od 2015 r. do chwili obecnej).

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1–6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Zostałem odznaczony przez Prezydenta A. Dudę 10 listopada 2016 r. Złotym Krzyżem Zasługi za dokumentowanie i upamiętnianie prawdy o najnowszej historii Polski.

Ponadto za działalność naukową zostałem także wyróżniony: Medalem Komisji Edukacji Narodowej (MEiN, 2021), Medalem *Pro Patria* (UdsKiOR 2023), Medalem *Pro Bono Poloniae* (UdsKiOR 2019), Medalem *Pro Memoria* (UdsKiOR 2012), Medalem Zasłużony dla Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej (ŚZZAK 2016).

Zostałem uhonorowany ponadto:

Wyróżnieniem Fundacji Narodowy Zespół Badawczy za pracę magisterską (1999);

Nagrodą Książka Historyczna Roku 2018 (wspólnie z dr M. Bechtą) za pracę „Przeciwko PAX Sovietica);

Nagrodą „Strażnik Pamięci” (2018) jako redaktor naczelny Historycznego Rocznika Naukowego „Glaukopis”.

.....
W. Muszyński
.....
(podpis wnioskodawcy)